

Progres și Cultură

REVISTĂ PEDAGOGICĂ — SOCIALĂ — LITERARĂ

CUPRINSUL :

C. Rădulescu—Codin

V. Netea

Drumul Nostru

Filip Pop

Necesitatea clasificării copiilor la

întrarea în școală : metode

Elena Gh. Aniței

BCU Belferul Crătăcitor (nuvelă) Library Vladimir Nicoară

Cărți :

N. C. Enescu : **Lectura profesională a învățătorului**, Simion I. Mardare : **Prin țări streine**, Alexandru Ceușianu : **Vremuri de osindă**, N. Deleanu : **Robiș**, Jack London : **Viața mea** (N. Albu), C. Rădulescu—Motru : **Vocația** (D. Pârvănescu).

Cronica mărunță.

Reviste :

Caleidoscop, Revista mea, Lanuri, Junimea literară, Orientări, Revista Institutului Social Banat — Crișana, Luceafărul.

Partea Oficială.

Anul III. Nr. 2. Feb. 1935.

*Din contribuția învățătorimii române
la dezvoltarea culturii naționale.*

C. Rădulescu - Codin.

1.

Credințele și ideile lui asupra folclorului românesc.

„In scumpa noastră țară sunt atât de multe satele și cătunele cari, fiecare are într'un chip oarecum deosebit, dialectul, felul de a gândi asupra trecutului neamului și aspirațiunilor poporului, cântecele din sat, descântecele, zicătorile, tradițiuni și obiceiuri de naștere, nunți, moarte, cumetrii, diferite zile ale anului, etc. din a căror cunoaștere și studiere în cele mai mici amănunțimi se pot trage mari foloase, fie că se păstrează curat și neprihănit aceia ce a produs mai sublim cel mai mare artist național, dându-se tot poporului spre a le zice și practica tot așa de frumos ca în vremile trecute; fie că se dă material prețios la îndemâna poeților, istoricilor, filologilor, psihologilor și etnologilor, și deoarece port nădejdea că odată și odată, după îndemnul dat prin diferite scrieri, sfaturi și ordine, toți acei mai luminați, cari trăiesc în mijlocul poporului de jos, din toate satele și cătunele României, se vor apuca să dea la lumină produse de literatură și obiceiuri poporane — comori sfiute ale neamului — m'am gândit că cele scrise aici vor putea sluji acelor buni Români ca un îndemn și o călăuză pentru culegerea mărgăritarelor poporului“*)

Am început acest prim capitol asupra lui C. Rădulescu—Codin, cu un citat din puternica lui prefață, scrisă în Priboeni, la 1905, pentru cartea de doctrină folcloristică: *Comorile Poporului* (Literatură, obiceiuri și credințe). Această carte este cel mai perfect îndreptar pentru activitatea oricărui folclorist fiindcă

*) C. Rădulescu — Codin: *Comorile poporului*—pag. 5—6.

nu este scrisă numai după superficiale deducții, ci ea s'a înfiripat clipă cu clipă în lungii ani în care C. Rădulescu—Codin a cutreerat sat cu sat pentru a aduna „comorile poporului“, din experiența sa trudnică și din dragostea nemărginită pentru sufletul poporului românesc. A tipărit-o întâiaoră la Câmpul-Lung, în 1906, și, fiindcă și-a păstrat o neclintită actualitate, Casa Școalelor a retipărit-o în 1930.

C. Rădulescu — Codin împarte literatura poporană în două ramuri: *scrisă și nescrisă*.

Cea scrisă cuprinde „cărțile poporane, atribuite de popor unor persoane închipuite și cari, pentru a deveni poporane, au trebuit să se potrivească cu spiritul poporului și să fie scrise cu graiul lui.

Mai importantă e însă literatura poporană nescrisă, fiindcă „nu e chibzuirea unei minți răslețe, ci închegarea simțirii la un loc a unui întreg popor, a unei ginți sau chiar a omenirii**“.

Acestei literaturi i-a închinat C. Rădulescu—Codin toată linsuflețirea lui neistovită, toată inteligența lui afund pătrunzătoare și toată covârșitoarea lui putere de muncă. Literatura poporană nescrisă are și ea la rândul ei două subdiviziuni: *poezie și proză*.

Poeziei poporane aparțin: Doinele, horele, baladele și legendele, colindele, vasilca plugușorul, paparudele și caloianul, rugăciuni, cântece și jocuri de copii, sorcova, steaua, vicleimul, moș-ajunul, orațiile de nuntă, descântecele, parte din proverbe, frământări de limbă și bocetele.

Prozei poporane aparțin: Basmeele, snoavele, unele din proverbe și frământări de limbă, tradițiunile, ș. a.

Asupra tuturor acestor produse literare ale sufletului românesc, mintea lui C. Rădulescu—Codin a stăruit îndelung, inima lui a vibrat extaziată, iar hărnicia lui setoasă le-a adunat vers cu vers, zicală cu zicală întocmai cum a adunat Cenușăreasa firele de mac din nisip. Munca aceasta aprigă s'a cristalizat în 40 de volume, tipărite și netipărite, căci moartea l-a găsit la masa de scris, făcând corecturi ultimei coale de tipar. El le-a iubit și le-a admirat fiindcă „ele ne-au păstrat limba, moravurile și tradițiunile, într'un glas fermecător și dulce, glasul sfânt al cântecului.“***)

* Op. citit — pag. 9.

**op. citit — pag. 11.

Doina e „expresia iubirii și a suferinței“:

*Doină dulce, doină dragă
Câte doruri nu se leagă
De o inimă pribeagă!
Printre văile'n florite
Printre ape adormite
Tu treci codrii și răsbați
Pân'la cei nemângăiați!*

(Alin — poet țăran)

Alături de *doină* se răsfață *hora* cu caracter „vesel, glumeț și mai ales iubitor“:

*Mult mă blestemă maica
pentru'n drăguț cât palma,
dar blesteme, n'am ce-i face,
căci nici mie nu-mi prea place;
să-i placă maicăi ca mie,
m'ar băga subt cununie.*

(Col. Eminescu).

Baladele „prețuite atât de mult în secolii trecuți, sunt cântate pe o melodie plângătoare și dulce, care le dă o *expresie extraordinară de tristețe și reverie*“.

Cimiliturile „sunt metafore sau grupe de metafore a căror însemnare n'a trecut în întrebuintărea comună și nu este evidentă“:

*Patru resteie
duc un car cu fân
(Osia).*

*Mireasa'n pădure,
ginerele'n Țarigrad
și nuna'n gărlă.*

(Iasca, amnarul și cremenea).

Multe din ghicitori sunt din timpurile, când obiectele exterioare impresionau spiritul omenesc altfel decât astăzi și deci îl îmboldiau la metafore, cari la prima vedere par neînțelese, dar cari ne încântă, îndată ce le găsim cheia, pentrucă rede-

șteaptă în noi întipăririle înălmășite ale unor timpuri dispărute, pe care le-am trăit prin strămoșii noștri“.*)

Deceurile în lumea profanilor sunt foarte puțin cunoscute sub acest nume, unii socotindu-le basme iar alții ghicitori.

C. Rădulescu—Codin precizează: „Ghicitoarea și deceleul se aseamănă prin aceea că, și unul și altul au întrebări și răspunsuri, cum și prin faptul, că într'amândouă sunt două părți: una obiectivă și alta subiectivă, dar se deosebesc prin aceea, că în ghicitoare întrebarea e subiectivă și răspunsul obiectiv“.**)

Ex. de *deceuri*, ale căror răspunsuri sunt povești întregi:

Dece iepurele are o buză crăpată?

Dece n'are păianjenul noroc și albina are?

Dece sunt pete în lună? etc,

„Cât de mare importanță ar avea o colecție de *deceuri*!***)

Proverbele „sunt o parte prețioasă a literaturii populare, pedeoparte că păstrându-se nemodificate ca formă, ne dau exemple vechi de limbă, iar pe de alta fiindcă vedem în ele ideile stratului popular“.

Bocetele „sunt elegiile poeziei populare“.

Basmele „sunt cele mai vechi produse ale literaturii populare nescrise și cele mai însemnate pentru psihologia și istoria credințelor primitive ale popoarelor“.

„Țesute pe un fond real de fenomene ale naturii și ale vieții, basmele sunt plămuiți ale închipuirii, care datează încă din copilăria popoarelor, când oamenii credeau însuflețite toate lucrurile naturii: tot ce se petrecea în natură era rezultatul luptei între zeii cerești ai luminii și demonii întunecului.“

„Basmele conținând rămășițele credințelor în metempsihoză, în metamorfoză, în vrăji, farmece și descântece, modificate de spiritul fiecărui popor după moravurile și credințele timpului, oglindesc societatea omenească, cum era la început și spiritul poporului, cum s'a dezvoltat sub influența religiei în curgerea veacurilor“****)

Mult mai originale decât basmele sunt *sncavele*, „pentru că

*Op. citit — pag. 100.

**Op. citit — pag. 102.

***idem—pag. 103.

****Op. citit — pag. 116.

mare parte sunt relative la popoarele streine cu care Românii au venit în contact în decursul timpurilor și ne arată cum le-am caracterizat“.*)

Toate aceste comori artistice ale poporului C. Rădulescu—Codin le vrea adunate din cuvintele și cu cuvintele poporului. În limba poporului sunt atâtea cuvinte neîntrebuințate în limba literară, cu infinite nuanțe și nenumărate simboluri.

„Adunarea cât mai în grabă a acestor cuvinte se impune căci cum am spus, sunt unele de mare importanță și s'ar putea ca peste mai multe decenii să dispară și neexistând nici în dicționare și nici în cărțile de literatură, ce adevăr ar mai putea cuprinde gramaticile și filologiile românești“?.**)

Consecvent acestor credințe, exprimate atât de viu și atât de convingător, C. Rădulescu—Codin a ținut să fie întâiul și la fapte. Convins că îndeplinește un rol mare, un rol necesar pentru dezvoltarea noastră culturală, el n'a pregetat o singură clipă fără să nu muncească, fără să nu fie util neamului său.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2.

Bibliografia operelor lui C. Rădulescu-Codin.

Cel dintâi volum al lui C. Rădulescu-Codin apare în 1896, an în care folcloristul nostru era normalist în ultima clasă, și are cinstea de a fi prefătat de însăși George Coșbuc.

De atunci până în 1926, anul morții, timp de 30 de ani, a dovedit o hărnicie culturală dintre cele mai rare — și mai variate.

Poezii populare, basme, snoave, tradiții, monografii, conferințe populare, manuale școlare, editări de ziare și reviste, inspector școlar, alcătuiesc activitatea a trei decenii.

Iată ce scrie Dl. N. Iorga despre C. Rădulescu-Codin, comparându-l cu alții: «Mai vast a fost cercul de atenție al Musceleanului C. Rădulescu-Codin. Nu odată harnicul culegător al poeziei populare a ajuns la documentul scris, privitor la schimbările de proprietate, dar împletit cu însăși istoria propriu zisa

*Op. citit — pag. 124.

**Op. citit — pag 126

și fără să fi căpătat prin școală o pregătire specială, el a ajutat prin bogăția și varietatea descoperirilor sale opera istoricografilor.»*)

Dar să dăm cuvântul bibliografiei însăși :

A. Folclor :

Din Muscel, cântece populare cu o prefață de G. Coșbuc. București 1896.

Cântece și descântece, în «Materialuri folclorice» 1900.

O seamă de cuvinte din Muscel, cu o prefață de Weigand, C. Lung. 1901.

Comorile poporului, literatura, obiceiurile, credințele C. Lung. 1906.

Legende, tradiții și amintiri istorice. Academia Rom. 1910.

Ingerul Românului, povești, legende, Academia Rom, 1913.

Făt-frumos, povești, ed. Bibl. p. toți 1913.

Vine roata la știrbină, povești, snoave și legende. B. p. toți 1915.

Ghiță Bondoc, povești. Căminul 1916.

Cântece din război, zise de flăcăi și fete între 1914—1919

Sărbătorile poporului. Acad. Rom. — în colaborare. 1909.

Dafii, snoave și povești. Craiova 1904 în colaborare.

Cântece voinicești și ostășești. Soc.

Steaua, în colaborare.

Rolul animalelor în basmele Românilor, tipărit și premiat de G. P. A. în colaborare.

Din trecutul nostru, legende, tradiții și amintiri istorice. Cartea Rom. 1923

Din gura poporului, litii, povești, snoave și pilde. edit. Ancora.

Cântece bătrânești. Edit. Steinberg.

Cojocul lui Sărăcilă. Bibl. Școalelor

Nevasta leneșă. edit. Benvenisti et Comp.

Cal de smeu, leu, paraleu. Benvenisti.

B. ISTORICE.

Monografia comunei Priboeni-Muscel, C. Lung. 1904.

Muscelul nostru, com. Corbi și locuitorii săi. Prem, de Acad. Rom. 1921

*) „Ramuri” — Drum drept — No. 5—6—1926, pag. 153.

Muscelul nostru, lămuriri asupra rostului și cuprinsului monografiei județului și a celor 63 comune. 1922.

Monografia com. Drăgoslavele, în colaborare. C. Lung 1923.

Câmpulungul Muscelului. C. Lung 1926

C. culturale și manuale didactice.

Cuvântări pentru popor. C. Lung. 1907.

Pentru tinerime, povești, cântece și sfaturi. Bibl. Căminul 1912.

Chemarea noastră, constatări, îndrumări, dorințe. 1916.

Școalele din Muscel în timpul războiului și ocupației. C. Lung. 1918.

Prietenul nostru, revistă pentru popor pe care a condus-o opt ani. C. Lung.

Teatru sătesc, școala și oștirea și altele, în colaborare.

Cuvântări populare, pentru conferențiarilor cercurilor culturale. Edit. Ancora 1923.

Pentru educația națională, ed. Căm. Sf. Spiridon. Priboeni.

Geografia jud. Muscel și a României (în colaborare) 1922.

Carte de citire pentru clasa II primară. Cluj

” ” ” ” ” III ” în colaborare.

D. Manuscrise lăsate Acad. Română.

Monografia întregului județ Muscel pe comuni.

Cântece și descântece ale poporului.

Vrăji, farmece și defaceri.

Monografia M-rii Argeșului, în colaborare.

Literatură din Corbi.

Cromatică și Medicină populară.

Cântece bătrinește.*

În afară de operele apărute în volum, sau de manuscrise, C. Rădulescu—Codin a risipit o întreagă activitate publicistică prin revistele: *Sămănătorul*, *Albina*, *Ramuri*, *Ion Creangă*, *Căminul nostru*, *Vremea nouă*, *Muscelul*, *Tudor Pamfile*, etc.

3.

Scurtă expunere asupra vieții lui.

Ca atâția din marii muncitori în ogorul științei și al cul-

*Simonescu Dan în „Șezătoarea“ Nr. 1—2 — 1927.

turii, C. Rădulescu-Codin a fost și el fiul unor părinți săraci, din Sgripcești-Beleți jud. Argeș.

Și iarăș ca atâția oameni mari nici el n'a mers întâi pe drumul cel luminos, pe drumul destinat lui de legile cele nepătrunse ale lumii, ci din pricina sărăciei a fost mai întâi băiat de prăvălie, apoi fugit de la băcan a fost pus la sapă alături de părinții săi, și în sfârșit a ajuns ucenicul neastâmpărat al unui lăutar.

Fugind și de aici s'a oprit la școala normală din București, apoi la cea din Câmpulung, iar în 1896 obține diploma de învățător.

Își găsisse drumul pe care îl va cinși timp de 30 de ani cu truda și cu dragostea lui creiatoare. Doisprezece ani a funcționat ca învățător rural, ajunge apoi institutor, iar în 1914 e numit revizor școlar. În 1922 e numit revizor inamovibil al județului Argeș, iar în Martie 1926 moare. Aceasta a fost viața lui C. Rădulescu-Codin. Simplă, modestă, harnică, iubitoare, cinstită. A trăit 50 de ani.

Dar sub năframa acestei modestii sălășluia cea mai aprigă putere de muncă din câte le-a avut învățătorimea, o dârjenie niciodată ostenită, un cuget luminos și conștient de valoarea muncii sale, un îndrumător cultural și pedagogic, un scriitor de mare talent, și o inimă străbătută de cele mai viguroase sentimente românești.

Const. Rădulescu-Codin a făcut ceea ce n'a mai făcut nimeni în această țară: a scris geografia pe comune cu comentarii istorice a întregului județ Argeș.

Nu s'a simțit niciodată obosit, căci totdeauna urmărea cu mare stăruință realizarea unui gând nou, astuparea unei noi nevoi culturale.

Culegător de folclor, autor de manuale didactice, conducător la diferite societăți, revizor școlar, director de revistă, colaborator la mai multe publicații, C. Rădulescu-Codin a fost o măpildă de muncă și de împlinire a datoriei.

Pretutindeni a fost cel dintâi la muncă. Academia Română premiat în mai multe rânduri, autoritățile superioare l-au onorat, și lumea, argeșenii lui dragi, îl iubiau cu o dragoste fierțe. Prin muncă s'a făcut apreciat și respectat, căci munca,

munca românească, munca creatoare i-a fost lui C. Rădulescu cea mai scumpă religie.

Aci, nimeni nu mai vrea să împlinească rolul lui C. Rădulescu-Codin?...

Vasile Netea

Drumul nostru

Este interesantă dar injurioasă atitudinea omului modern privită sub unghiul în care conjecturează realitatea, mai ales atomismul lui extremist și atât de fecund în ipoteze fanteziste. Nimeni, de sigur nu trage la îndoială achiziționările, tehnica și comoditatea pe cari ni le oferă știința, or aceasta este puțin, căci hrana sufletului omenesc este adevărul, este realitatea. Studiind singuratică părți, deseori dispartate, ne apropiem de cunoașterea întregului desigur, dar nu putem și nu trebuie să neglijăm elementele restante precum și raportul de înmă-nunchiere a tuturor elementelor. Mai mult: formulele-teorii în cari știința toarnă fenomenele, nu știm cât cuprind din realitate sau dacă cuprind ceva din realitate.

Astăzi și oricând dacă a înaintat așa de mult tehnica, dacă stăpânim spațiul și timpul, nimic nu îndrituiește ipoteza de negare, scepticism a omului modern, cu atât mai puțin atitudinea lui disolvantă față de transcendent. Prin toți porii lui transpiră numai și numai putoare corosivă a tot ce este înfrățit cu Ceriul. Nu există pentru el punct de rezim de vreme ce nimic nu experimentează sistematic, căci prea multe și felurite îi sunt preocupările încoronate cu acel egoism care nu admite pe nimeni și nimic deasupra lui. Ochii lui sunt arși de viciu, urechea asurzită de sirene și jazz-uri, inima și creierul dospesc ura, iată-l: un desrădăcinat pe aripi de taifun, și atunci pe dreptul se ivește întrebarea: aceasta este menirea noastră? Acești „ilustri nenorociți“ sunt „coroana creaturilor“? Acesta este cea mai strălucită sinteză care se ridică mult deasupra universului? Căci oricât se caută și încearcă prin traiul nostru să răsturnăm și interpretăm acest univers un lucru rămâne: acțiunile noastre când nu se integrează în tempo-ul lui sunt focuri de artificii și nimic

mai mult. Istoria dovedește iar știința confirmă. Priviți cum în câmpul de forțe al istoriei se răstoarnă și se schimbă împărății, priviți cum cei puternici nu mai sunt și cei slabi se ridică, priviți țesutul grozav de schimbător al istoriei, un singur lucru crește, se fortifică și mai mult deși toată furia întunecului se declanșează asupra-i; ascultați pe savantul de rasă care din cele trecătoare desprinde cele vecinice, cea din materie prin radiațiuni, structura cauzală și arhitectonica armonică a universului, este condus la spiritualitate și atunci oricât de răi suntem, este imposibil să nu ne dea de gândit spiritualitatea Bisericii Romane, care se integrează armonic în realitatea însăși. Dacă n'ar fi același principiu creator care o hrănește cu hrana universului ar fi imposibil de explicat supraviețuirea ei.

Am zis că omul zilelor noastre este un desrădăcinat și într'adevăr, căci nu mai trăește în realitate, ci se clatină pe încălcite traectorii — corabie fără cârmaci, în voia valurilor. Cei cari desprind pulsul prezentului din vuetul scurt și sălbatic și văd spectrul lui amenințător, sunt cuprinși de groază și pe dreptul, căci omul zilelor noastre — el, care a descoperit și perfecționat aparate hipersensibile, — est insensibil la elementul vital care țășnește prin toți porii realității, nu prinde decât minciuna.

Explicarea crizei întregale aci trebuiește căutată iar corectivul: redresarea în țățânele realității unde-Adevărul-Isus Hristos dă viață prin Biserică.

Filip Pop

Necesitatea clasificării copiilor la intrarea în școală; metode

Clasificarea copiilor la intrarea în școală este una din cele mai însemnat probleme cari se pot pune învățământului primar la oraș. Spun la oraș, pentru că la țară nu s'ar putea pune în practică cu atâta ușurință, din lipsă de mijloace și ar prejudicia astfel principiul obligativității. La oraș însă, aplicarea ei ar da folease nemăsurat de mari și pentru copii și pentru opera educației în sine.

Astăzi, mai mult ca oricând se vorbește de o individualizare a învățământului. Ei bine, clasificarea copiilor la intrarea în școală este cea dintâiu cerință impusă de acest principiu.

Prin această clasificare trebuie să înțelegem în primul rând gruparea lor în clase după inteligență.

Nimic nu este mai nefast pentru opera educativă decât înfățișarea eterogenă a claselor. Vedem și simțim cu toții acest neajuns. Câtă greutate nu întâmpinăm într'o clasă când avem copii de niveluri intelectuale diferite: alături de copilul bine dotat, care este atent și înțelege totul cu f. multă ușurință, stă copilul normal, pentru care orice proces mintal are un ritm obișnuit, necesitând explicații complete și timp suficient; în al treilea rând stă copilul cu unele lipsuri mintale: bun la unele obiecte și slab la altele și în sfârșit, copilul înapoiat la minte, incapabil să asimileze materialul care se predă, cu un ritm mintal greoiu, copil care face parte din categoria codașilor clasei, cari termină o clasă în doi ani și care este trecut pentru că legea te oprește să-l lași mai mult de un an repetent.

La toate aceste categorii mintale, mai adăugați pe idioții claselor și veți avea un tablou complet al structurii claselor noastre.

Orcât de multă silință și-ar da un învățător și oricât de miraculoase ar fi metodele pe care le-ar întrebuința, este absolut imposibil ca să facă într'adevăr operă educativă.

Este un supliciu pentru cel bine dotat întârzierea în dezvoltarea lui, prin încetineala cu care se predă; este o muncă zadarnică pentru cei înapoiți deoarece aceștia nu sunt capabili să-și însușească cantitativ materialul pe care am voi să li-l dăm. În acest caz școala va fi pentru unii o piedică și pentru alții de-a dreptul nefolositoare.

Se mai pune apoi problema disciplinei claselor, disciplină care nu va putea fi niciodată menținută, pentru că atenția nu va putea fi ațâțată și nici interesul pentru lecțiuni susținut.

Cea mai mare greșală care se face, este arbitrarea grupare a copiilor în clase, grupare care nu este bazată pe cunoașterea copilului.

Cum s'ar putea organiza științific clasele ?

Repet: la orașe este mai ușor și mai necesar decât la sate; mai ușor pentru că mijloacele sunt mai la îndemână și mai necesar pentru că la orașe structura sufletească a copilului prezintă variațiunile cele mai mari datorită mediului social căruia aparține, și eredității.

Organizarea științifică a claselor trebuie să fie bazată pe cunoașterea inteligenței copilului.

Și fiindcă subiectul meu este bine precizat, voi menține și analiza problema, la vârsta intrării copiilor în școala primară

Cum vom cunoaște inteligența acestor copii ?

Se înțelege că nu poate fi vorba aici decât de inteligența nativă a copilului și nicidecum de acea bogăție de cuvinte și maniere ori de nivelul social căruia aparține, — căci de cele mai multe ori vocabularul copiilor de nivel social mai ridicat este lipsit de substratul lui ideologic.

Cronologic, această operațiune a constatării inteligenței copiilor trebuie să se facă înainte de începerea școlii !

Ea se face cu ajutorul testelor: verbale și neverbale. Cele dintâiu se rezolvă prin vorbire, în scris, sau oral; cele din urmă se adresează formei active a inteligenței, manifestată prin acțiuni și mimică. În acest scop putem utiliza testele lui Binet—Simon și ale Dr. Decroly.

Cele dintâiu sunt cunoscut sub numele de „scara metrică a a inteligenții“ și sunt mai mult verbale. Cu ajutorul lor, Binet a ales copiii anormali din Paris pentru a-i trimite în școli și clase speciale.

Testele Decroly sunt numai neverbale.

Pentruca un copil să fie normal, după Binet trebuie să rezolve toate testele vârstei sale cronologice. De ex. copilul de 7 ani dacă rezolvă testele vârstei de la 5—7 ani este normal; se poate întâmplă însă ca să deslege și alte. — Se socotesc dela vârstele următoare câte 5 teste pentru un an.

Copilul se ierarhizează în felul următor :

Vârsta intelectuală = câtul intelectual.
Vârsta cronologică.

Acest cât poate fi superior sau inferior lui 1

Iată cum stabilește psihologul american Terman gradele inteligenții :

<i>Câtul intelectual</i>	<i>Clasificarea</i>
Deasupra lui — — 1,40= — —	Geniu
Dela 1,20 — — 1,40=	Inteligență excepțională
„ 1,10 — — 1,20= — —	superioară
„ 0,90 — — 1,10= — —	mijlocie
„ 0,80 — — 0,90= — —	Incetineală de spirit
„ 0,70 — — 0,80= — —	insuficiență mintală.
La 0,70 — —	e granița inferioară a normalității
Dela 0,50 — — 0,70= — —	debilitate mintală
„ 0,25 — — 0,50= — —	imbecilitate
Sub 0,25 — — — — —	idiotie

În Germania, la Leipzig, se utilizează alte serii de teste, pe care nu le voi descrie. Mă mărginesc numai să pomenesc că în Germania primirea elevilor în școlile primare se face pe baza examenului inteligenții.

La noi în țară s'au făcut cercetări experimentale asupra inteligenții copilului la intrarea în școala primară, la Universitatea din Cluj. Dl. Petre Ilcuș a publicat cercetările acestea în lucrarea D-sale „Inteligența Copilului“.

Voiu expune aceste cercetări întrucât sunt primele în țara noastră.

În acest scop s'au combinat testele diîn „scara metrică“ a vârstei de 7 ani cu testele Decroly și Degand, cunoscute sub numele de „*focurile educative belgiene*, numite astfel, pentru că nu au numai rolul de a constata diferitele aspecte ale vieții sufletești a copilului, ei au și rolul de a le educa.

(Continuare și sfârșit în N-rul viitor.)

Elena Gh. Aniței.

Belferul rătăcitor

L-am întâlnit la Capșa. Venise cu bătăturile zdrobite și cu sufletul mototolit din vâlmășagul băleiului deschis în fiecare an la începutul toamoei, în strada Spiru Haret. Nu-i dau numele pentru că nu vreau să-l nenorocesc. Puteți pune orice nume, și schimbând numai localitățile, veți avea o întâmplare veridică potrivită la sute de nefericiți din legiunea «belferului rătăcitor», cum își zice el singur.

Ședea singur la o masă, cu țigara stinsă între degete, privind fix ceașca cu șvarț.

— Ce faci dragă ?

Își ridică spre mine privirea aiurită, ca și cum nu m'ar cunoaște. Apoi cu un suris de-o infinită tristețe îmi răspunse :

— Caut să-mi citesc în ceașcă destinul didactic !

— Nu te-ai dus la catedră ?

N'am !

— Parcă de trei ani erai la o școală de meserii ?!

— Da ! Pentru partea literară ! Dar nu mai sunt. Suplinitorii se numesc în fiecare toamnă. Și nu m'au numit. În locul meu a fost numit un licențiat.

— Bine, dar tu ai capacitatea !

— O fracțiune ! Numai la obiectul principal !

— Dar trei ani de continuitate...

— Vax ! Capacitate, continuitate, dă-le dracului ! N'am sfinți dragă ! N'am sfinți la Ierusalim ! Scoase tabachera să-și facă o țigară. Era goală ! I-am oferit o regală. Un zâmbet îi crispă fața.

— De mult n'am fumat țigări boerești. Dacă ai timp stai să-ți povestesc jalnica mea tragodie. La sfârșitul lui August am răzbătut, numai eu știu cum, până la directorul învățământului,

ca să știu dacă voi fi numit din nou la școala de meserii. Mi-a spus să aștept liniștit că o să-mi vie numirea. Dar nu mi-a venit nici până la 15 Septembrie. Desperat, i-am scris unui unchi, profesor la universitatea din Iași.

Mi-a telegrafiat că vine la București să ne întâlnim și să mergem la mărimi. Am luat 1000 de lei din pensia tatei, că nu primisem salariul pe vacanță și-am venit. Nu-ți mai spun ce-am găsit la minister, că n'ai să crezi! Du-te și vezi! Strada Spiru Haret e prea mică pentru mulțimea nenorociților cari stănesc la ușă. Invățători flămânzi, profesori fără catedre, tineri licențiați cari credeau că titlul academic obținut cu privațiuni crâncene le dă drept la o «fărimitură de buget, fete cu paloarea tuberculozei incipiente, așteaptă toți, într'o atmosferă de mahnire și depresiune morală, să pătrundă înlăuntru. Și nu un ceas, două, trei. Zile, săptămâni întregi! Și când te gândești că aceștia sunt «luminătorii poporului» și făcliile națiunei» te cuprinde o nemărginită desperare pentru starea lor nenorocită și o imensă scârbă pentru lichelele politice cari, — în lipsă de alte resurse de venituri, — au început să practice traficul de influențe pe spinarea acestor suflete moarte.

Am înmulțit și eu cu o unitate numărul lor, de oarece cerberul galonat de la ușă nu m'a lăsat să intru.

Unchiul meu a intrat. Calitatea de profesor universitar i-a deschis ușa. Dnpă câteva minute a revenit și cu aplomb... științific i-a spus cerberul să-mi dea drumul. Am intrat. In cabinetul directorului general erau...

Deodată se opri. Se uită la mine cu o privire spăimântată :

— După cum ascuți, prevăd că ți-am furnizat un subiect. Dacă vrei să scrii...

— De unde presupui că...

— Lasă că te știu! Și apoi nu-i rău să cunoască lumea calvarul nostru. Numai te rog, să nu-mi dai numele și localitățile ca să nu pot fi identificat. Tragedia mea este jucată de sute de suplinitori.

Turti minusculul capăt de țigară în scrumieră și urmă;

— Am stat un ceas și jumătate în cabinetul directorului general până ne-a venit rândul. Înaintea noastră, o fășneată cu

părul oxigenat, cu sprâncenele păscute și cu multe mătasuri, cari dovedeau că nu cunoaște foamea, i-a declarat categoric directorului :

— Nu pot suplini la Buzau! Vă rog să-mi dați o suplire în capitală. M'am logodit aici și...

— Nu se poate domnișoară! Nu mai sunt locuri!

— Vă rog să cetiți asta. Și îi întinse o scrisoare.

— E în zadar domnișoară! Toate stăruințele...

— E de la d. Prim ministru!

— Cum?! Sări directorul. După cetirea scrisorii zise resemnat:

— Bine domnișoară! Să veniți poimâne. Până atunci *trebuie* să facem ceva. Apoi după ce dispăru fâșneța, se adresă unchiului meu :

— Uite doamnule profesor, așa mă chiuui! Cu ce vă pot servi? I-am expus cazul. Ne-a răspuns textual :

— La școala de meserii nu se poate. Catedra e data. Da, da, știu ce-o să spui! Ai capacitatea și 3 ani de suplire! Știu! Iar celălalt are... trei deputați putere! Ce să fac?! Și ridică desnădăjduit brațele. Nu ești numai dumneata victimă. Și eu sunt o victimă! Dar cea mai mare victimă e învățământul!

Cercetă un tablou de pe birou și-mi spusese :

— Te numesc la liceul din... Și-mi spusese un orașel din Dobrogea. Du-te acolo! Îți fac imediat numirea!

— Și m'am dus după ce am împrumutat de la unchiul meu altă mie de lei. Când i-am arătat directorului dela liceul din... Dobrogea numirea mea, s'a uitat la mine ca la o dihanie apocaliptică și oftând din baerile inimei mi-a spus :

— Stai pe scaun tinere! Te rog stai pe scaun dragul și nefericitul meu coleg, ca să nu-ți vie rău când vei afla adevărul. Liceul nostru este extrabugetar. Suntem plătiți de comitetul școlar când poate și cum poate. N'am primit leafa de două luni. Dar asta ne privește pe noi, nu-i așa? Pe d-ta te privește altceva : n'avem nici o catedră vacantă! Sunt numai câteva ore de limba română și geografie plătite cu 100 lei ora. Adunate la un loc n'are să-ți dea o sumă mai mare de 800-900 lei lunar, plătiți cum dă Dumnezeu. Eu te primesc în aceste condiții cu dragă inimă. Dar cum o să trăiești tinere?

I-am telegrafiat unchiului la București; « nu pleca » și cu

primul tren m'am întors în capitală. Am fost trimis într'un oraș din Moldova. Nu-i Bacăul, dar să-i zicem — Bacăul, pentru că acolo în adevăr că „mi-am găsit bacăul”.

Directorul nici n'a vrut să cetească ordinul de numire.

— Noi domnule, avem profesor! Ai făcut drumul degeaba! Și-mi arată un ordin de numire.

— Cine-i domnul?

— Fiul prefectului!

— Dar numirea mea e mai nouă, după dată.

— Ei tinere! Dar domnul prefect e mai vechi, după sfânta politică! N'am ce-ți face! Du-te la inspectorat.

— Unde?

— La Iași!

M'am dus la Iași. Inspectorul m'a ascultat cu multă, chiar foarte multă bunăvoință, — cum mi-am explicat mai târziu, — și mi-a spus:

— Mda, da! Ai perfectă dreptate, dar n'am ce-ți face! Numai la minister se poate rezolva problema. Eu am toată bunăvoința, dar... asupra unei numiri numai centrul poate reveni.

Mă înțelesesem cu unchiu să-i telegrafiez rezultatul. I-am telegrafiat: «rămâi pe loc; sosesc primul tren». Și-am sosit, după trei nopți nedormite în hodoroageala trenului, pe scândurile clasei a III.-a. Probabil că eram descompus, că unchiul, cu ochii holbați, m'a întrebat:

— Ce-i cu tine, nenorocitul?

— I-am spus. Pentru prima dată l'am văzut pe unchiu-meu revoltat. Bătrânelul calm, ponderat, cu privirea blajină, deprins cu taina bibliotecii, a izbit cu pumnul în masă rostind printre dinți:

— Mama lor de pezevenchi!

S'a înspăimântat de vorba ce i-a scăpat și posomorât, mi-a spus:

— Hai la minister!

— Când a aflat directorul general de colindările mele și de îndrăzneala fiului de prefect, care nici măcar nu era licențiat, i-a spus hotărît unchiului:

— Domnule profesor, chiar azi vorbesc la telefon cu in-

spectoratul din Iași, iar mâine vă rog să veniți ca să fac numirea cuvenită.

Am plecat mulțumiți, se 'nțelege. A doua zi directorul ne primi scuzându-se :

— N'am putut căpăta Iașul. Dar nu face nimic. D-ta ai toate drepturile ca să obții catedra. Îți fac imediat numirea și treci pe la Iași ca să-l pui în cunoștință pe inspector. In acel moment zbirnii telefonul.

— Mă cheamă d. ministru. Vă rog să așteptați aici, că viu imediat.

A venit imediat. Dar a venit posomorit.

— Nu te pot numi dragul meu! Chiar în chestia aceasta mă chemase ministrul. I-a venit pe cap întreaga organizație județeană care a făcut o chestie politică din numirea odraslei prefectului. I-am explicat ministrului cum stă cazul din punct de vedere legal. Te rog să mă crezi că ți-am pledat bine cauza. Și eu sunt revoltat! Dar n'am ce face! Așa vrea ministrul!

— Și eu ce fac acum? l-am întrebat.

— Dragul meu, du-te în Dobrogea.

— Dar nu se poate trăi cu 800 lei pe lună!

— Am să caut, mai târziu, să te aranjez.

Ți-o făgăduesc.

Mi-a făgăduit. Dar știu eu ce'nseamnă asta! Și iacă așa, încheie el cu un oftat.

— Dă-o dracului de catedră!

— Nu pot dragă! mi-a răspuns el cu un gest disperat. Nu pot, că nu mă iartă continuitatea.

— Ce continuitate?

— Dacă n'am continuitate în învățământ se anulează examenul de capacitate la obiectul principal.

Și vreau să dau anul acesta examenul de capacitate și la secundar. Să văd pe urmă ce-o mai fi!

— Bine omule, dar cum ai să trăești cu 800 de lei pe lună?

— Să-mi dea tata! Pentruce m'a făcut?!

Se ridică, îmi întinse mâna și mormăi:

— Mă duc în Dobrogea, duce-m'ar cu picioarele înainte și cu crucea pe piept!

Vladimir Nicoară

CĂRTI

N. C. Enescu: **Indrumări la lectura profesională a învățătorului**

Unui profesor de pedagogie la o școală normală îi este rezervat cel mai mare rol la pregătirea, sau mai bine zis, înarmarea intelectuală a învățătorilor. Dela el va învăța viitorul învățător, claritatea expunerii, corectitudinea și precizia în executarea profesiei. Dar cel mai prețios exemplu al maestrului pentru discipoli îl va constitui vastitatea și prospețimea cunoștințelor lui, pe care le va strecura prin meșteșug ales — metodă bună — în sufletele lor. Și, nu mult după eșirea în viață a acestora, profesorul de pedagogie este cel dintâi care își poate verifica străduințele depuse. Primește de aci înainte bucuriile unei datorii împlinite fructificatoare, sau solia unor amărăciuni, că a cultivat semințe seci. Azi, (dar numai azi?) din nefericire, ori școala (sistemul ei de organizare actual), sau profesorul, care e nervos că nu mai „sună de eșire“, învățătorimea în general, după ce a pășit în viață, observă că ... *îi lipsesc multe*.

Vă rog să mă credeți, domnilor colegi cari veți citi aceste rânduri, că n'am fost nici cel mai deștept din clasă dar nici cel mai prost. Deci, o inteligență medie, o temperatură psihică posibilă eforturilor de atenție și memorie, supusă unei voinți puternice. Am avut profesori și buni și slabi — după cum ni-i dădea norocul — și stabili și de ai cu... boala călătoritului. Într'o școală, ca și într'o țară: oroarea schimbărilor; adaptarea, atmosferizarea clasei cu *noul domn profesor*, învățământul merge *pe dibuitele* aproape întreg trim. I-ii. În trim. II încep festivalurile date de școlile din oraș. *Școala normală* nu poate, lipsi mai ales dacă profesorul e un muzicomaniac, te scoală din somn pentru repetiții la cor. (Subsemnatul — și câți alții! — am suportat chinul „silințelor“ unui profesor care ne scula pela 11 din noapte — nici până azi nu știu dacă o făcea cu avizul directorului sau nu—ca să facem *Liturgia* lui Dima ori alte coruri). Prin trim. III încep lucrările agri-

cole. Arpagicul nu mai poate aștepta. Cartofii încolțesc în pivniță, nu mai pot rămâne așa.

Trebuesc întocmite răzoarele, fărîmițarea brușilor, etc., etc. Muncă și iar muncă; ia casmaua, sapa, târnăcopul, orice numai nu sta. Agronomul *gândește*, mîngâindu-și nădejtile — *într'o recoltă bună a pămîntului*, și nici decum la ce ar putea cugeta un „domn elev de clasa cincia sau a șasea ori a șaptea“ la acea vîrstă și stadiu intelectual. Din pricina acestui robotaj, am urît și agronomia și muzica. Și una și alta au înăbușit spontaneitatea gândirii, au încătușat spiritualitatea în noi, cu un cuvînt, au fost cu totul *contrare intelectualizării* vieții noastre școlare, și cu repercusiuni postșcolare. Dacă ar fi după părerea mea, orice școală normală care uită că înainte de a da festivaluri în serie și de a pregăti agricultori, trebuie să scoată *intelectuali înțiași în tainele cărților*, i-aș închide porțile. Fiindcă, eu, niciodată n'am socotit pe învățător factor agrarian, ci, element de promovare a culturii în mijlocul poporului, dispunând de alte mijloace decât casmaua sau lopata, desigur o să fiu acuzat de teoreticism. Da, admit. Dar, îi întreb pe acești domni, *învățătoratul* între ce categorii de funcțiuni îl socot? Fără discuție, el intră în cele „teoretice“. Menirea noastră nu este aceea de a netezi brazde, ci de a mlădia suflete.

O ambiguitate, însemnează nici una nici alta. De aceste stări de fapt s'a sesizat dl. N. C. Enescu — prof. de pedagogie la școala normală din Șendriceni—Dorohoi — constatând apreciable goluri din *totul* armonic de cunoștințe de care trebuie să dispună un învățător, și, ca să fie spre folos multora, a scris o călăuză (nu e prea mult?) de care se pot servi toți învățătorii dornici de a intra — pe calea cetitului — în rîndul adevăraților intelectuali. „*Indrumări la lectura profesională a învățătorului*“, mi-a sugerat atâtea gânduri în legătură cu pregătirea noastră cătărărească. Lectura, pentru fiecare din noi e o chestiune de demnitate profesională, o problemă, dacă se poate zice. În deslegarea ei, văd ridicarea prestigiului învățătorimii, așa de scăzut astăzi. Și să mă credeți, nu e deloc greu a-ți spori capitalul de cunoștințe necesare unui cărturar, când ai făcut șapte sau opt clase secundare, și, ești cu chiu cu vai, salariat. Numai *să vrei!* Dar e atât de puțină energie de voință în noi! Suntem leneși până în măduva oaselor (mai ales cei vechi în serviciu)! Multă mândrie am simți dacă

între cele 42.000 de învățători, s'ar găsi 1000 cu o pregătire solidă. (Înțeleg, o cultură profundă, capabilă de creații mari prin unitatea și forma lor).

Să sperăm că actualitatea prin frământările ei spirituale ni-i va da. Cei cari vor împlini acest postulat, își au ființa încordată nu asupra cărților ușoare — lecturi de agrement — sau numai asupra acelor de specialitate, ci în mod deosebit asupra acelor în ale căror pagini odihnește un gând, revoluționar odinioară, sau sunt fixate definitiv, adevăruri largi cât veacurile.

Și acum, să revin la cartea d-lui N. C. Enescu. Mă întreb, de ce aș mai reveni? Când i-am scris primei mele iubite, nu m'am condus după cele ce au scris alții în situația identică cu a mea, ci, i-am scris cum m'am priceput.

La fel și cu lucrarea d-lui prof. dela Ședriceni. Veți putea citi și fără să fi luat cunoștință de „îndrumările“ sale (iertăți-mi nepolitețea). Inșă, urmându-le, mai ales alcătuiind fișele de referințe, ori de lectură, câștigați mult mai mult, decât rezumând o carte, așa cum am fost obișnuiți în școală. Aș recomand-o oricui ar vrea să-și câștige o tehnicizare a lecturilor - pentru că, unde e ordine, acolo e progres; și cartea d-lui N. C. Enescu tocmai aceasta o afirmă - dar nu pot s'o fac din două motive: a) se găsește numai la locuința autorului, b) n'avem nevoie de *ordine*, pentru cât citim.

Noi nu suntem pasionați pentru sinuositățile de gândire; pe noi nu ne mîngîie versurile lui Eminescu fiindcă nu le avem toți în bibliotecă; n'am fost ispitiți să transcendem în mit și deacolo în dogmă prin Lucian Blaga.

Îată de ce nu citim și ar trebui să citim..

Simion I. Mardare: Prin țări streine

Dacă toți citiți fac câte un drum prin Europa s'ar întoarce cu sufletul plin de impresii, și ar proceda la punerea lor pe hârtie, am avea o bogată literatură de călătorii, înțeleg, sub raport cantitativ. Inșă nu toți acești drumeți simt că e necesar, și „ca o datorie“ — cum zice Dl. Mardare — să împărtășească și altora impresiile asupra celor văzute prin streinătate.

Și e foarte bine că nu scriu. Intr'o călătorie vezi multe, dar nu totul merită a fi pus pe hârtie. Ceeace intenționezi să scrii, trebuie să fie *nou*, expus așa fel ca să redea frumusețea locurilor prin colorarea și vioiciunea frazelor. din paginile cari vor forma o lucrare literară, geografică, istorică sau economică. Dacă nu îndeplinește acest scop, de ce mai e scrisă? Ca să-i cunoaștem cuiva numele, și să știm că a umblat prin streinătate? Asta nu aduce un serviciu nimănui.

Le spunem acestea pentru colegul Simion I. Mardare insti-tutor în Galați, care a făcut în vara lui 1930 un „voiaj de studii“ (...de 38 de zile!). Dl. S. I. M. nu cred că n'o fi citit *ceva* din cele vreo 25 de volume din bibl. „Cunoștințe folositoare“ scrise de dl. prof. univ. I. Simionescu și de alții, asupra câtorva țări și orașe prin cari a trecut și domnia-sa. Tot domnia-sa va fi citit desigur „Metropole“ de Liviu Rebreanu, admirabilele „Impresii“ din călătoriile făcute prin apusul Europei de dl. Dr. G. Preda directorul spitalului de boli nervoase din Sibiu; în genul d-sale au scris și dd.: Ion Petrovici, Camil Petrescu, Gala Galaction, Gh. Duca, ș. a. ca să nu pomenim decât de cei mai noi. Dar câtă deosebire e între scrisul acestora și al d-lui Mardare! Cît dela Cezar Boliac la Ion Barbu. E cam mult, nu? Dl. Mardare e totuși un om cumsecade, vreau să spun, modest, așa cum îi stă bine omului care știe cât poate.

E și aceasta o calitate a omului bine crescut. Dl. S. I. Mardare, poate fi un om foarte detreabă, cum tot așa poate fi un vanitos. Creadă-l lumea cum o vrea. Dumnealui a gândit frumos, însă fără a scrie frumos. Autorul respinge chiar în prefață orice calități literare cărții. Ea fiind născută numai dintr'un îndemn către cititori — mai ales către tineret — de a păși peste granițele țării „spre a cunoaște pe vecini“.

Mici pretenții. Dacă pot fi și acestea satisfăcute, asta e o altă chestiune. Dar tocmai aici avem ceva de spus. Dl. Mardare n'a reușit să ni le facă plăcute locurile pe unde a umblat, nepu-tîndu-le reda frumusețea, fiindcă nu e... nici scriitor, nici pictor. Vasăzică, îi lipsește și condeiul și penelul — cele două unelte fără de care nu se poate crea sau transpune pe hârtie sau pînză un bloc de *frumos*, întîlnit izolat, și la mari depărtări. Obiectiv judecînd, volumul „*Prin Țări Străine*“ (dece cu ț și s mare?),

e nu numai lipsit de orice calitate literare, dar n'are nici măcar acel stil arid al precizunii, necesar și celui mai simplu scrib dintr'un birou: „...ne-am hotărât să-i vizităm la ei“ (dl. coleg știe gramatică?).

E vorba de niște rudenii ale d-nei Mardare, din Germania, pe care le-a vizitat autorul, și cu această ocazie, a făcut un *voiaj de studii*... al cărui rezultat dezastruos e această carte slabă. Să vedem, poate, ne dă cunoștințe geografice, istorice sau economice. Incepe și aici cu o gafă: „bunicul socrului meu, a trăit în orașul Königsberg din Germania“. Vezi Doamne, noi nu știam de orașul Königsberg, dacă se află în Germania și nu în Abisinia... Sunt foarte multe localități descrise în așa fel ca și când noi dela dl. Mardare auzim prima dată de ele.

Vă invit să faceți, imaginar, călătoria pe care a făcut-o colegul nostru din Galați, ca să vă puteți da seama câte țări străine a văzut (!). Notați, pleacă din Galați. Oprește la Lemberg (Lwów). Continuă: Lemberg—Varșovia, Varșovia—Danzig, Danzig—Königsberg, Königsberg — Schwarzort — Lituania (unde vizitează o șc. primară, și aflăm că un învă. lituan ce are 7 ani de serviciu, ia un salariu 8378 lei), Berlin—Potsdam — Dresda—Praga, Brno—Wiena — Budapesta—Arad — Alba-Iulia—Galați. Drum minunat, dacă știa să ne împărtășească și nouă impresiile în chip plăcut. Dar, ce să-i faci domnului S. I. Mardare dacă nu „posedă meșteșugul scrisului“?

Repet încăodată, „Prin țări streine“ cuprinde impresii vechi dintr'o călătorie nouă. Cu toate astea, cartea e *clitbilă* — cum ai mușca dintr'un măr fără gust — să-ți treacă de sete.

— Domnule Mardare, după poză te văd că ești bătrân. De ce scrii „impresii“ uscate, când sufletul matale bun, blând, potolît, ne-ar putea da amintiri din vremurile grele de început în ale apostolatului? Ce zici?

Alexandru Ceușianu: Vremuri de osîndă

Recunosc mari merite Dlui Al. Ceușianu; e un om energic și un literat, care, cu toate atacurile ce i se dau, va avea un loc de prestigiu într'o viitoare istorie literară a Ardealului. Are omul acesta, puternice înclinații spre proză. Un stil viguros, stăpînit, uneori galvanic cu șuer de vînt dela nord. Dar asta nu interesează acum.

Scriam anul trecut în mod elogios despre broșura colaboratorilor noștri: Dr. E. Nicoară și V. Netea „Figuri mureșene“, mi se pare, tot în acest loc. Eram îndreptățit să scriu așa, fiindcă erau pagini din cari ne vorbea trecutul de luptă și sacrificiu pentru ideea națională, a câtorva oameni mari, unii cărturari, alții numai luptători pentru cîștigarea libertății naționale. Știm, n'a fost mare contribuția prietenilor Dr. Nicoară și Netea. Se putea scrie despre figurile mari ale jud. Mureș o carte de largi proporții.

Dar mă rog, nu e mult ceea ce au făcut? Numai faptul că i-a preocupat mult timp acest gînd meritau acele cuvinte bune. Și apoi, de ce nu s'au găsit alții pînă la dînșii să adune în paginile unei cărți, viața și opera acelor mărețe figuri? Au vorbit rău unii despre ea.

Tot așa vorbesc mulți și vor vorbi despre dl. Al. Ceușianu și cartea sa „*Vremuri de osîndă*“, apărută cu cîteva zile înainte de Crăciun. Pot să vorbească. Aceștia sunt oamenii vorbelor, clănțăii unui intelectualism *presupus* numai. De dragul lor să nu faci nimic. Așa le-ar place. Bine că dl. Ceușianu nu s'a gîndit la ce bruma de „intelectuali“ Care a Reghinul d-saie sau Tg.-Mureșul... Convingerile cuiva pot schimba o mentalitate socială. Cu cît vin mai de sus, cu atît sunt mai repede acceptate. Sperăm, că într'o zi se va ivi cineva care să ne dea monografia județului Mureș. Poate atunci vom înțelege cîtă însemnătate are cartea „*Vremuri de osîndă*.“ Noi să ne oprim azi asupra ei.

Nu cunoaștem decît în mare evenimentele dela 1848—49. Despre mișcările revoluționare din Ardeal, în special cele din regiunea Tg.-Mureș—Reghin—Bistrița, a scris dl. Al. Ceușianu o carte în care e cuprinsă toată geografia sufletească a satelor romînești din întreg lung și latul județului Mureș și al Năsăudului. A fost cea mai cumplită dramă a vieții noastre romînești. Luați aproape ori care comună din județul nostru și veți vedea sbuciumul prin care au trecut locuitorii ei la 48, și cîți martiri a avut. Nu e parte de hotar, colț de pădure să nu fi fost martoră schinguirilor, spînzurătorilor și împușcărilor cetelor de romîni.

E prea plină de sînge povestea acestor răscoale.

Mergeți pe dealul deasupra com. Culpiu, veți vedea poate și acum scheletele celor 23 de romîni din Rîciu, Moișa, Bozed, Sînmărtin, spînzurați dintr'un simplu capriciu. Cei de pe valea

Gurghiului, când veți trece cu trenul sau căruța peste Podul Gîrcinului, — la colțul pădurii Mociar, să vă amintiți că acolo Secuții conduși de Jeney din Gurghiu, au omorît cu parii 80—100 de hodăceni și ibășteni, în frunte cu preotul Toader Lupu — tatăl venerabilului pînă. Leon Lupu din Hodac — căruia ungerii i-a scos barba și ochii și după ce l-au emasculat, l-au împușcat.

Mărturisesc scene groasnice singurii doi supraviețuitor ai acelor timpuri, bătrînul Ion Butnaru din Petelea (bunicul colegului nostru Butnaru) și pînă. Leon Lupu, fiul lui Toader Lupu omorît în împrejurările descrise mai sus. Dacă ar avea gură, v'ar spune Mureșul cîte sute de trupuri de romîni a înghițit în dreptul comunelor: Morăreni, Cuiejd (Pietriș), Apalina, Sântioana, (Voivodeni, unde era și Curtea Marțială), Glodeni, Sânpaul, Ogra, etc. Cît de cenușiu era cerul, din cauza fumului produs de incendiile mari în urma cărora „n'a rămas decît piatra“ (cum scriu doi croniciari ai acelor timpuri: Emmrich Elsen și Ștefan Branea din Măerău) în comunele: Reghin, Petelea, ș. a. Cele mai bîntuite de nenorociri au fost satele așezate pe valea Mureșului și Valea Gurghiului, Restul, nefiind în calea puhoaielor secuești setoase de sînge romînesc, cînd prindeau de veste că vin „vînătorii,“ se năpustiau cu mic cu mare în păduri („*Codru-i frate cu romînul*“). A fost atîta clocot în acest colț de Ardeal, ca nicăeri. Avram Iancu s'a retras în munți. Axente Sever apăra Alba-Iulia. Constantin Romanu-Vivu comandantul legiunii a XII însoțit de tribunii: pr. Ștefan Moldovan, din Pintic — Maior Ion — Huduc și Nasta din Băița, înainte de a putea lua contact cu oștile împărătești conduse de Urban și Puchner, au fost prinși în familia diregătorului Kontal Zaharia din Gudea de o ceată de săcui și duși la Ditrău, deacolo la Praid și la Tg.-Mureș, unde au stat în închisoare. Intr'o duminică au fost puși toți legați într'un car tras de două vaci și duși spre Sângeorzul de Mureș, în apropierea căruia au fost omorîți de soldați cu parii în chip mișelesc.

M'am gîndit, scriind aceste rînduri despre cartea d-lui Ceușianu, oare n'ar fi un bine, ca pentru infuzarea unui mai cald patriotism, să se învețe în toate școlile primare din județ la istorie, indiferent în care clasă, vîltoarea luptelor și suferințelor acestor sute de martiri romîni ai județului Mureș?

Sunt atîtea nume de eroi, aproape fiecare comună și-i

are pe ai săi, cari prin pilda morții lor pot inspira mai multă dragoste de pământul strămoșesc copiilor, decît cîteva bucăți stereotipe din „Istoria“ pe care o predăm.

Cine a înțeles cuprinsul acestei cărți, nu se va putea lipsi de ea. Cît privește importanța ei pentru județul Mureș, ar fi de dorit să nu lipsească din nici o bibliotecă școlară (costă numai 30 lei).

Gestul d-lui Al. Ceușianu este cel al omului preocupat de problema eticului și a patriotismului în viața națională. „Vremuri de osîndă“ e o carte pe care nu putea s'o scrie nimeni așa cum a scris-o domnia-sa: obiectiv și cald.

N. Deleanu: *Robii*, Jack London: *Viața mea* (colecția „Șantier“)

Grupul de intelectuali dela revista „Șantier“ devotați unui crez social pe care nu-l vom numi aci „au dat întrupare unui gînd bun; de a edita în colecția revistei lor o serie de broșuri din viața muncitorească. Cel dintii volum este al d-lui Nic. Deleanu: *Robii* cărbunelui, aurului, oțelului și porturilor. Această cărțuie cuprinde pagini de un realism crud, realizate cu multă artă literară. Nicolae Deleanu a intrat în uzină, în mină și în port printre muncitori; le-a auzit scrișnetul dinților, le-a simțit durerile, a despicat întreagă drama vieții lor. Sinceritatea simțirii lui pentru aceștia, e o *fraternă* înțelegere. C. Ardeleanu a încercat în romanul „Viermii pământului“ să prindă într'o literatură ca a noastră *sufletul* minerului. Nu i-a reușit. Romanul d-sale e infect. Dece nu o face aceasta proaspătul autor al „Robilor“? Ii prevedem isbîndă.

Dar, Nicolae Deleanu, dece te revolți că muncitorii nu sunt socotiți *altfel decît robi*? Numai ei sunt *robi* pe timpurile astea? Suntem *robi* toți cîți simțim zgrunjii unei greutăți dusă pe umerii noștri. Inegalitatea între oameni a început odată cu lumea (biblică) și se va sfîrși odată cu ea.

O să înțelegi odată, că e și aceasta *un rău necesar*.

Despre viața lui Jack London știam de mai'nainte ceva. Grație d-lui Ion Pas „intelectualul de rasă”—așa cum l-a numit cineva de curînd — avem astăzi traduse paginile autobiografice ale acestui „om ciudat“ și scriitor mare.

Viața lui Jack London e cea mai amplă și mai variată viață pe care ar fi putut-o trăi cineva. Foarte adevărat spune d-l Ion Pas, că viața „e mai impresionantă decît întreaga operă a lui Jack London“.

Acest vagabond, prieten al desfrînașilor, haimanalelor, asasinilor și prostituatelor, a fost un neastîmpărat; n'a cunoscut căldura burgheză, deși o putea. Și-a satisfăcut ambiția și idealul *urcînd*, fără să profite de celebritatea pe care i-a adus-o opera lui literară. A rămas un răsvrătit, un nemulțumit pînă în ceasul cînd a închis ochii (1916), și cînd, în sfîrșit, s'a gîndit la *odihnă*: „Moartea este blindă, moartea este odihna...”

Traducerea acestei cărți vrea să fie un act frumos. Și este.

BCU Cluj / Central University Library *Nicolae Albu*

C. Rădulescu-Motru: **Vocația**

Poporul român, are ca reprezentant al energetismului filozofic, pe Dl. C. Rădulescu-Motru. Prin fibre tainice strâns legat de pămîntul nostru, Dl. C. Rădulescu-Motru, este un metafizician, ale cărui calități se văd în operele: „*Noțiuni de metafizică*“, „*Personalismul energetic*“ și „*Vocația*“.

Pentru mulți, cuvîntul «vocație» poate însemnează: noroc, vocație profesională, creațiune sau vocație reprezentativă. Nul Vocația, așa cum o definește Dl. C. Rădulescu-Motru, este o îndreptare a omului spre o voce care-l chiamă. Dar vocea aceasta într'un înțeles figurat. Este vocea singelui, a conștiinței, a onoarei, a pămîntului pe care cineva s'a născut.

O știință a vocației pînă acum n'a fost, însă, concepția vocației a existat din cele mai vechi timpuri, sub o formă similară predestinației. Era lăsată pe seama astrologilor și chiromancierilor.

Singurii cercetători ai vocației, au fost biografii personalităților marcante, modeștii istorici și moraliști. Omul de vocație, definit de Dl. C. Rădulescu-Motru, este omul, care depășește activitatea obișnuită a personalității productive. Omul de vocație are productivitatea originală și închinată binelui social, cum nu o au ceilalți oameni. Este omul desinteresat, omul excepțional, similar eroului văzut de Carlyle.

Mulți au atribuit vocația, norocului, fapt ce nu corespunde realității, întrucât norocul își are explicația prin cele două tendințe: subiectivă și obiectivă - prima fiind un rezultat al in, fluenței orientale, iar a doua, un rezultat al caracteristicii-românului. — Faptele omului de vocație, sunt legate de fiecare clipă a existenței sale.

Creație și vocație

Creația este o activitate determinată de finalitatea naturei. Despărțită de vocație, creația spirituală este fără folos. Omul este realizatorul unei vocațiuni, cu condiția de a realiza o operă, la care s'era mai dinainte predestinat. Cluj

În artă, creația trebuie să întrebuinteze anumite mijloace, în știință alte mijloace, în religie altele, etc. Cultura, perioada de ascensiune în desfășurarea originalității, este un produs al vocației; iar civilizația — perioada de sterilitate — este un corolar al creației. S'a susținut, că adevăratul tip de vocație ar fi cel religios, însă lipsindu-i caracterul originalității, nu face altceva, decât a reda caracterul etnic al unui popor. Nu există popor fără religie, însă există popor care n'a produs din sânul său nicio vocație religioasă, datorită faptului că are o vocație religioasă primitivă și o viață de împrumut nouă, legată de tehnica civilizației lor.

Pedagogia vocației

Canalizarea energiei poporului se face prin vocație. După cum cărbunele și petrolul devin energii prin exploatare, tot așa și aptitudinile devin energii prin dirijarea spre cunoașterea naturei. Despre copilăria individului, tratează pedagogia individuală.

Hotărârea vocațiilor se face în vârsta pubertății (10 - 16 ani), când ies la lumină virtualitățile sufletești.

Vocația Românilor

Nu poate fi vorba până acum de o vocație a Românilor, întrucât au fost sub influența culturii apusene, în special a celei franceze. Cultul românilor pentru europenizare a adus după sine o industrie parazită, un comerț bancar putred, o agricultură care ocolește munca câmpului și trăiește din legi de expropriere; aceasta până în 1931, când entuziasmul pentru europenizare scade, prin faptul că oamenii formați la școala individualismului apusean, n'au realizat nimic durabil.

Cultura românească începe de acum să intre în condițiuni normale, prin punerea în valoare a vocațiilor individuale.

«Ce dar mai mare sau mai bun putem aduce societății decât instruind tinerimea, cu deosebire în moravurile și timpurile de față, când dânsa a căzut așa de jos, în cât trebuie înfrânată cu toată puterea?» (Cicerone)

Noi, educatorii, prin „înalta și greaua misiune ce o avem, trebuie să ne îndreptăm atenția asupra aptitudinilor cu cari copiii vin pe lume, cari aptitudini, sunt un izvor sacru, pentru energia poporului.

Studiul dl. C. Rădulescu Motru asupra *vocației*, consitue o lectură de cel mai mare interes pentru oricare intelectual. Scrisă într'un stil ales, citirea lui, procură o plăcere de un conținut profund.

Dumitru Pârvănescu

Cronica mărunță

* Ministerul Instrucțiunii apreciind zelul și munca depusă pe tărâm școlar a dlui prof. Dr. Nicolae Crețu, l-a numit inspector general al învățământului normal-primar pe întreagă țara. Invățătorimea mureșană, care de doisprezece ani l-a avut necontent în mijlocul ei, simte o mare bucurie de a vedea pe acest distins pedagog și îndrumător în înaltul post pe care îl deține.

* Domnul inspector școlar Ieronim Puia lucrează asiduu la o vastă monografie a școalelor din jud. Mureș. Va fi o carte foarte prețioasă.

* Colegul nostru Vasile Netea cel mai nou biograf al lui C. Rădulescu-Codin, și-a pus în gând să adune într'o carte tot ce a produs minte poporului nostru din aceste regiuni. Culegerea acestor frumuseți artistice se va chema „Folklor mureșan“. Dînsul spune că va avea vreo 200 pagini. În ale scrisului, noi îl știm că nu minte niciodată. De aceea, îi așteptăm apariția cărții.

* Comitetul Asociației județene roagă pe toți acei colegi cari doresc să conferențieze la adunarea generală din Iunie, să înainteze subiectul conferinței pînă la 25 Aprilie dlui Ion Runcu președ. Asociației.

* Iși au și redacțiile scrisorile lor de dragoste. Una din acestea ne-a sosit nouă zilele trecute, dintr'un sat de pe valea Mureșului. Deși semnăturile sunt indescifrabile, totuși i-am identificat. Răspundem numai atât:

1. Atunci le vom primi lecțiile de felul cum se conduce revista cînd vom auzi că în satul lor au pus și ei umărul pentru înălțarea progresului și a culturii. Dar atîta timp cît tac și nu-i vede nimeni în acel sat în fruntea nici unei acțiuni, absenți cu totul din viața satului, nu înțelegem să le primim niciun sfat.

2. Dacă singura lacună de care suferă învățământul primar din jud. Mureș este lipsa „Buletinului oficial“ dela această revistă, atunci, noi ne declarăm mîndri de școala noastră. Cum adecă, ei cred serios că cea mai adîncă nevoie cărturărească a învățătorimii este „buletinul oficial“?

* Concetățeanul nostru Dl. Zeno Vancea profesor la Conservatorul orașului, pentru lucrările sale în domeniul muzicii, a fost distins cu marele premiu „George Enescu“. E o răsplată binemeritată pentru un om tînăr a cărui inteligență scilpitoare și talent viguros de compozitor i-a adus simpatii și aprecieri serioase.

În urbea noastră, Zeno Vancea e socotit un simplu profesor de de conservator ca un Hajak, Cozma, sau alți micimuzicieni. Ne întrebăm, pînă cînd va dăinui această mentalitate de turmă și gîndire amorfă tîrgumureșenilor ?

Domnule Zeno Vancea, treci înainte și privește *in sus*, acolo unde idealurile D-tale se împletesc armonic și senin ; sfidează această imbecilitate crasă așa cum trebuie.

* Cîteva reviste ardelenene l-au încolțit îndrăsneg pe prietenul și colaboratorul nostru d. Septimiu Bucur. Toată cauza e un articol pe care l-a scris d-sa în revista „Viața literară“ asupra literaturii ardelenene de după război. Felul său — uneori injunșt — de a judeca pe scriitorii ardeleni, sau chiar și pe cei din Vechiul regat cari și-au împlinit scrisul în Ardeal, nu e plăcut.

Să ne ierte dacă i-o spunem prietenește ; nu e dînsul în drept să aprecieze aportul Ardealului postbelic în literatură.

A trăit prea aproape de unii și departe de alții ca să-i poată judeca obiectiv ; iar *opera* lor... n'avea de unde o cunoaște îndeajuns. Și atunci, să nu-i cadă greu cînd i-o spune unul dela Turda că are în cap „măcriș“. Mai multă prudență dragă Timi!

* E perioada de muncă în vederea examenului de definitivat. Citiți, citiți și iar citiți, dar nu orișice carte. Bunăoară, să nu citiți „*Psihologia copilului*“ de Isabela Sadoveanu, fiindcă e o carte proastă. Tot cam de acelaș soi, adică „beltea“ — în sens literar — e și „*Psihologia copilului dela oraș*“ de Traian Belcescu. În schimb v'am aminti două cărți foarte utile pentru asemenea împrejurări : *Gramatica limbii romîne* de N. Creangă și *Istoria literaturii romîne* de Gh. Nedioglu, și eventual, „*Istoria civilizațiunii romîne*“ de Eug. Lovinescu.

n. a.

REVISTE.

Caleidoscop-ul clujenilor a reapărut. Prezentul număr, e cum s'ar zice, „trup sănătos îmbrăcat prost“. Înțelegem greutățile ce le creiază editarea unei reviste, dar nu e admisibil ca tocmai această sărăcie-financiară să compromită un mănunchi de băeți — unii dintre ei chiar talentați — din jurul acestei reviste. Le înțelegem nizuințele dlor Nistor și Olteanu, tocmai de aceia le-o spunem.

Revista mea. Domnișoara Marta D. Rădulescu are o revistă. După nr-ul 1 ar urma să credem că e revista Onor. fam. Dan Rădulescu. O scrie tata și fata. Ultima face literatură de bună calitate, afară de poezia „A trecut un teterist“ și „Literatura în politică“, iar primul semnează un articol profund gîndit asupra „Economiei dirijate“. Deși cu multe lipsuri cari nu sunt permise unei reviste (cronica inexistentă), totuși noi credem că „Revista mea“ va fi o revistă bună.

Lanuri — dintr'o revistă minusculă şi anemică la început, a prins aripi pentru un sbor serios. Multă căutare, mult neastîmpăr în sufletul prietenilor dela Mediaş pentru a-i da ţinuta intelectuală serioasă ca aceea a ultimului număr (15—16).

Junimea Literară pe care n'o mai văzurăm de aproape un an, s'a urnit cu greu (?) din teascurile tipografiei „Glasul Bucovinei“ dela Cernăuţi. Se întîlnesc în paginile ei — ca la o agapă colegială — toate condeiele Bucovinei. Pe lângă frunţaşii scrisului bucovinean, se ridică şi cîteva ciuperce soioase cu numele de *dascăl şi columbi şi antoni*. Ca peste tot, setea de afirmare, indiferent dacă ai cu ce.

Am socoti acest număr (7—12) al *J. L.* foarte bun (ceea ce ar fi o mîndrie pentru dl. Chelariu redactorul ei), dar „Cronicle literare“ (nu se poate spune că sunt slabe) la o revistă ca *J. L.* altfel trebuiesc scrise: mai ample şi mai evidenţiate obiectivităţile recenziilor.

Ceva despre „reviste“, domnii dela Cernăuţi, nu găsesc că e bine să se scrie în revista dumnealor?“

Orientări — revistă de studii, critică şi literatură. Nr. 1. An. IV — Moineşti.

E aşa de greu să găseşti zece oameni în ţara asta de felul lui Const. R. Crişan, — adevărata cauză şi existenţă a *Orientărilor*.

Sufletul lui e sufletul revistei, pe care a scos-o cu precizie cronometrică, de trei ani. A ştiut să se înconjoare printr'o sinceră înţelegere, de un grup de colegi cari şi-au format un crez şi o îndeletnicire nobilă, cultivînd poezia, proza şi epigrama — aşa cît îi ajută puterile. Ceea ce se resimte la *Orientări* e acel suflu de tinereţe, de sprinten

şi ascuţit. Dar nu e un păcat aşa mare, fiindcă există şi în literatură *disciplină*, însă, ea duce de cele mai multe ori la ratare.

Revista Institutului Social Banat — Crişana e mare cît o icoană şi groasă de-un deget. E' o revistă de studii sociologice scrisă în majoritate de profesorii şi oamenii de ştiinţă ai Banatului. Se urmăresc probleme foarte variate şi interesante din domeniul demografiei, eugeniei şi biopoliticei. Insemnări şi recenzii bogate completează fiecare număr, dînd revistei o notă de occidentalism.

Luceafărul. La Lugoj, un vechi pîterat (şi totuşi necunoscut) Dl. Lucian Costin scotea de un an „Banatul Literar“. N'am văzut nici un număr, dar spun cei cari au citit această revistă, că era o ruşine a Banatului. Bine că s'a găsit un intelectual de talia d. Aurel Cosma-Junior, ca să curăţe acaastă pată. A făcut-o în chip relevant, scoţînd o revistă *tip „Gîndirea“* pe care a botezat-o cu un nume atît de simbolic „Luceafărul“.

Nu mai că realităţile vieţii fiind prea severe, să nu o îngroape înainte de a împlini anul. N'am dori-o, ferească Dumnezeu. Am încerca o amărăciune prin dispariţia ei, căci prea e frumoasă.

Nrul 1. publică drept început, un fragment „Fugarul“ din romanul „Luceafărul“ sau „romanul lui Eminescu“ de Cezar Petrescu. Preabine. Din felul cum se prezintă acest prim număr, „Luceafărul“ va însemna ceva în viaţa culturală a Banatului. Ne permitem doar să-i facem atenţi pe conducătorii revistei că sufletul ei — şi al oricărei publicaţii—îl formează în mare parte *cronicle*: cărţi, reviste însemnări, etc.

Partea oficială

Comitetul școlar al jud. Mureș

Nr. 1107—1935

Către

Toate Direcțiunile și comitetele școalelor rurale de stat din județul Mureș.

La reședință

1. În legătură cu ordinul nostru circular Nr. 967/934 cu privire la înaintarea fotografiilor școlare, în ședința ținută în ziua de 28 Ianuarie a. c. s'a luat hotărâre a invita toate școalele noastre de stat a înainta cât mai urgent posibil fotografiile cerute pentru a putea întocmi albumele. Dela înaintarea acelor fotografii nu se poate sustrage nici o școală.

2. Comitetele cari nici până azi n'au înaintat bugetele spre verificare și aprobare, prin prezentul sunt rugate a le înainta cât mai urgent pentru a nu fi siliți a lua măsuri neplăcute.

3. Toate conturile de gestiune inclusiv 31 — III/934 sunt a se înainta spre verificare. Cele returnate pentru complectarea unor defecte, trebuie înaintate complectate, pentru a nu suferi altele deja aflate la noi,

4. Un domn primpretor a luat dispoziția de a uita achitarea cotei de 14% către acele comitete care nu și-au înaintat conturile de gestiune pe anii bugetari expirați sau nu sunt în regulă cu conducerea registrelor de contabilitate. Această măsură luată este foarte gravă și va atrage după sine măsuri disciplinare față de acei neglijenți.

5. La intervenția noastră, Casa Școalelor a intervenit pe lângă Onor. Minister al Finanțelor invitând Ad-ția. Financiară- Mureș a accelera încasarea restanțelor cotelor de 15% date în debit în luna Martie 1934. Având în vedere că revenirea asupra retragerii tablourilor de debit și situarea este o procedură grea deoparte, iar de altă parte comitetul nostru în șed. din 28-I- a. c. a decis a nu reveni asupra lor ci mai degrabă a cere curs de încasare, rugăm toate comitetele școlare în restanță a nu înainta nici o cerere în acest sens, deoarece nu se dă curs.

6. Comitetul școlar județean în șed. ținută în 28-I-a. c. cu excepția alor 34 bugete, a aprobat verificarea tuturor bugetelor înaintate până la acea dată.

7. Comitetul școlar județean în ședința aminlită mai sus, a aprobat verificarea conturilor de gestiune a următoarelor comune: Toplița pe anii 1929, 1930, 1931, 1932/33, Cristești pe anul 1931, Berghia pe 1932/33, Filea 1931, Gurghiu 1932/33, Hărțău 1931, Dumbrava 1931, 1932, 1933, 1934, Suseni 1932/33, 1933/34, Breaza 1932/33, 1933/34, Bozed 1932/33, 1933/34, Bilbor 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1933/34, Brâncovenești 1930, 1931, 1932, 1933.

În legătură cu raportul contabilului com. școl. jud. asupra contului de gestiune a comitetului școlar din Berghia, comitetul a luat hotărârea a face o adresă de mulțumire d-lui Remus Șenchea secretarul comitetului școlar respectiv, pentru modul cu totul deosebit cu care a lucrat la întocmire conturilor de gestiune. Cităm pe numitul ca un exemplu pentru toți secretarii comitetelor școlare din județ.

8. Comitetul școlar județean în ședința din 28 Ianuarie a. c. a hotărât ca anchetele cerute și nejustificate să fie puse în sarcina celor vinovați în ce privește cheltuielile de deplasare efectuate.

9. Comitete școlare de construcție cari până inclusive 31 Dec. 1934 și-au terminat lucrările, sunt prin prezența rugate a-și înainta de urgență decontarea prin cont de gestiune în dublu exemplar cu toate actele justificative și registrele lor.

10. Domnii subrevizori școlari sunt rugați a cerceta registrele comitetelor școlare în cazul când nu sunt ținute și coduse conf. art. 45 din regulamentul comitetelor, și a raporta pentru a lua măsurile dictate de lege.

Tg. Mureș 5 Februarie 1935

Președinte
Ștefan Russu

Contabil
Virgil N. Radu

Din polițele trase la sorți în Decembrie 1934 la soc. de asigurare „Prima Ardeleană“ — colegul nostru Irimie Ion inv. Nazna, a câștigat 20.000. lei.

E acest fapt o garanță sigură că acei colegi înscrși la această societate de asigurare, au toate șansele de câștig la trageri.

PROGRES SI CULTURĂ

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR din județul MUREȘ.

Apare lunar, afară de Iulie și August sub îngrijirea Comitetului Asociației.

Redactor responsabil: ION BUTNARU

Secretar de redacție: NICOLAE ALBU

Abonamentul anual:

Pentru învățători Lei 100.—

Pentru comitetele școlare și alte categorii . Lei 120.—

Toate manuscrisele, revistele și cărțile de recenzat se vor trimite pe adresa redacției.

Manuscrisele nepublicate nu se înapciază.

Redacția: Tg.-Mureș, Str. Mihai Viteazul No. 5.

Administrația: Str. Kogălniceanu No. 3.